

Геополітичні інтереси сучасної Німеччини

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Г. В. Копачинська –
кандидат географічних наук, доцент
кафедри країнознавства і міжнародних
відносин СНУ ім. Лесі Українки*

Розглядається роль Німеччини як одного з регіональних лідерів Європи. Приділяється увага головним засобам реалізації геополітичних інтересів держави. Аналізуються та обґрунтовуються основні геополітичні вектори Німеччини.

Ключові слова: Німеччина, геополітичні інтереси, вектори геополітики, ЄС, геостратегія.

Mydlovets O. O. Geopolitical Interests of Modern Germany. Germany's role is considered as a role of a regional leader in Europe. Attention is paid to the geopolitical interests of state implementation tools. Main geopolitical vectors of Germany are analyzed and described.

Key words: Germany, geopolitical interests, vectors of geopolitics, EU, geostrategic.

Формування нової геополітичної стратегії Німеччини в кінці ХХ ст., спроби закріпити лідерство у різних регіонах світу, її роль у сучасних міжнародних процесах зумовлюють потребу вивчення геополітичних інтересів Німеччини на сучасному етапі.

Метою є дослідження геополітичних інтересів сучасної Німеччини. Для досягнення поставленої мети розв'язувалися такі **завдання**:

- розглянути передумови формування нової геополітичної стратегії Німеччини;
- визначити переваги геополітичного розташування Німеччини;
- вивчити й узагальнити засоби реалізації геополітичних інтересів Німеччини;
- визначити та проаналізувати вектори реалізації геополітичних інтересів Німеччини.

Результати дослідження. В кінці ХХ ст. у світі відбулися зміни, що дали змогу Німеччині посісти одне з провідних місць у системі міжнародних відносин, а також зумовили необхідність формуванню її нової геополітичної стратегії. Серед них закінчення «холодної війни», розпад соціалістичного табору та СРСР, об'єднання ФРН та НДР в єдину державу, виникнення нових суб'єктів світового порядку й, як наслідок – нові завдання та виклики, що виникли в постбіполярному світі.

Протягом тривалого часу Німеччина була та залишається одним із регіональних лідерів Європи, чому сприяють такі переваги її геополітичного розташування, як розміщення у центрі Європи, високий рівень економічного та соціального розвитку, тісна взаємодія з країнами-сусідами, що, у свою чергу, дає змогу вирішувати низку важливих економічних питань та передбачати фінансові кризи, членство в ЄС, НАТО, «Великої Сімки» та «Великої Вісімки», порівняно мирна та орієнтована на демократичні цінності зовнішня політика, котра радикально була змінена після Другої світової війни [7].

Важливе значення для реалізації геополітичних інтересів держави має використання несилових засобів для захисту національних інтересів, що

передбачає двосторонню та багатосторонню співпрацю, а також відмова від військово-політичних гарантій США, що, у свою чергу, перетворило її на впливову в міжнародному плані державу, яка повністю захищає суверенітет у зовнішній політиці та в політиці безпеки.

Сприяє реалізації геополітичних інтересів Німеччини також постійний динамічний розвиток держави, що проявляється у високому рівні попиту на ринку споживачів, високій зайнятості та заробітній платі, розширенню внутрішнього ринку за рахунок об'єднання НДР і ФРН, а також розширенню ЄС, науково-технічному прогресі, пріоритеті розвитку галузей, спрямованих на експорт [8, с. 249–250].

При обмежених сировинних ресурсах економіка країни є експортно-орієнтованою, а це, у свою чергу, вимагає пошуку нових ринків збуту. З іншого боку, недостатня забезпеченість енергоресурсами потребує пошуку країн-партнерів для їх імпорту.

Саме тому існує кілька векторів реалізації геополітичних інтересів держави. Серед них європейський. Відомо, що основою інтеграційних процесів у Західній Європі є франко-німецький альянс. Розвиток партнерства між Німеччиною та Францією визначив напрями європейського будівництва, у якому Франція виступала передусім як політичний лідер організації, а ФРН – як економічна потуга.

У свою чергу, Німеччина – це «локомотив» та «двигун» ЄС, адже від економічної стабільності її економіки залежить розвиток усієї організації. Німеччина як один із лідерів ЄС не може залишатися поза межами цієї організації як в політичному, так і в економічному житті. Вона є найбільш потужною та впливовою державою ЄС. Незважаючи на те, що Німеччині економічно не вигідно бути членом Європейського Союзу, оскільки до бюджету організації вона сплачує найбільше, а отримує мало, проте стабільна та розвинена Європа є геостратегічно важливою для неї. Крім того, у сучасній європейській системі Німеччина є основоположною складовою міжнародних відносин.

Загалом частка зовнішньоторговельного обороту держави з країнами ЄС становить 56,4 %, проте головними економічними та торговельними партнерами Німеччини є Франція (11,1 %), Великобританія (8,6 %), Італія (7,4 %), Нідерланди (6,8 %) та країни Бенілюксу (5,7 %) [5]. Також країна активно співпрацює з регіоном Східної Європи, зокрема, з Україною.

Німеччина – не тільки надійний і важливий партнер України, а й один із найбільших інвесторів. Так, станом на 1 квітня 2014 р. Німеччина інвестувала в Україну 6,3 млрд дол. США, що складає 11,6 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку України. Наразі в Україні представлені понад 1000 німецьких фірм. Також важливе значення мала підтримка Німеччиною процесу реформ в економіці України в розмірі 115 млн євро у рамках програми «Трансформ» [1].

Другим вектором реалізації геополітичних інтересів держави є азіатський, адже енергетичні можливості країн цього регіону приваблюють Німеччину. Зокрема, для Росії Німеччина залишається однією з тих країн Європи, з якими вона зберігає дружні партнерські відносини. Німеччина – один із найважливіших торгових партнерів Російської Федерації, оскільки на неї припадає 13,6 % усього зовнішньоторговельного обороту. А Росія для Німеччини є одинадцятим важливим торговельним партнером, адже її частка в зовнішній торгівлі Німеччини складає 3,8 %. Проте імпорт російських енергоносіїв для Німеччини має стратегічний характер [4].

Центральноазіатські країни, такі як Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан й Узбекистан, також мають важливе геополітичне значення для Німеччини. Цікаво, що тільки Німеччина з країн ЄС має свої дипломатичні представництва у всіх 5 державах. У рамках співробітництва Німеччина підтримує

уряди країн Центральної Азії щодо політичної та економічної модернізації, першочергово концентруючи свою увагу на розвитку соціальної ринкової економіки та сфери охорони здоров'я.

Крім того, у 2007-го р., коли Німеччина головувала в ЄС, було ініційовано «Стратегію нового партнерства» між ЄС та країнами Центральної Азії. «Стратегія нового партнерства» підтримує молодіжні та освітні програми, права людини та верховенство закону, а також економічний розвиток центральноазіатських країн. Зокрема, саме Німеччина сприяє запровадженню принципу німецької «подвійної системи навчання», створенню незалежних і кваліфікованих правоохоронних органів, надає професійну підтримку юристам та консультації у сфері прав людини, інвестує виробництво будівельних матеріалів, торгівлю, сферу послуг, автомобілебудування, харчову та текстильну промисловість.

Важливим партнером залишається Китай. За підсумками перших німецько-китайських міжурядових консультацій, що відбулися 28 червня 2011 р. в Берліні, до кінця 2015 р. товарообіг між Німеччиною та Китайською Народною Республікою може збільшитися до 200 млрд євро. Співпраця між цими країнами переважно ґрунтується на економічному співробітництві. Зауважимо, що Японія також посідає не останнє місце в зовнішній політиці Німеччини [2].

Інший вектор – американський. На сучасному етапі Німеччина є ключовим партнером США в НАТО. Після закінчення «холодної війни» та об'єднання ФРН й НДР Німеччина стала активним учасником військових операцій блоку та основним ініціатором оновлень НАТО. До того ж за межами ЄС, США – один із найбільших ринків збуту Німеччини. Не менш важливим є те, що США залишаються традиційним інвестором капіталу до Німеччини, частка якого складає 30 %. Слід також відзначити, що за обсягом золотого запасу, який складає близько 3,38 тис. т, Німеччина посідає друге місце у світі після США. Проте цікаво, що на сьогодні більша частина німецького золота зберігається саме в США (45 %), 31 % – у сховищах Бундесбанку, 13 % – у Банку Англії й 11 % – у Банку Франції [6].

Відбувається реалізація геополітичних інтересів Німеччини й у межах Латиноамериканського регіону. Адже Німеччина разом з іншими європейськими країнами сприйняла інвестуванню в цей регіон як найкращий механізм зміцнення своїх позицій. Ще в кінці 90-х років минулого століття німецькі транснаціональні корпорації активно розміщували свої виробництва та території країн Латинської Америки. У свою чергу, якщо для Німеччини це можливість розширення ринків збуту та дешева робоча сила, то для країн цього регіону це забезпечило збільшення кількості робочих місць, заробітних плат і, відповідно, рівня життя населення. За останні роки Німеччина зміцнила дипломатичні відносини з країнами Латинської Америки. Зокрема, стала партнером Міжамериканського банку розвитку та Організації Американських Держав (ОАД), фінансуючи важливі соціальні проекти, була членом Економічної Комісії Латинської Америки і держав Карибського басейну, а також співпрацює з державами КАРІКОМ у сфері відновлення джерел енергії тощо [3].

Найменше співпрацює Німеччина з Австралією та Океанією, що пояснюється територіальною віддаленістю.

Висновки. Таким чином, політичні зміни в світі кінця ХХ ст. зумовили необхідність формування й реалізації Німеччиною нових геополітичних завдань та інтересів. Держава активно закріплює свої лідерські позиції в різних регіонах світу. Вона залишається головним «локомотивом» та потугою Європейського Союзу, сприяє економічному розвитку та підтриманню реформ у країнах Азії, а також є одним із найбільших інвесторів країн Американського континенту. Оскільки економіка країни орієнтована на експорт, тому партнерські торговельні відносини вона підтримує практично у всьому світі.

Джерела та література

1. Геополітика : Україна в міжнародних відносинах. Україна – Німеччина // Библиотека онлайн. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readbookz.com/books/183.html>
2. Германия и Центральная Азия. Стратегия по Центральной Азии // Auswärtiges Amt. – 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bischkek.diplo.de/contentblob/2708516/Daten/760165/ZentralasienBroschuere.pdf>
3. Давыдов В. М. Феномен финансовой глобализации. Универсальные процессы и реакция латиноамериканских стран / В. М. Давыдов, А. В. Бобровников, В. А. Теперман. – М. : ИЛА РАН, 2000. – 204 с.
4. Двусторонние отношения Германии с Россией / Министерство экономического развития РФ. Портал внешнеэкономической информации. – 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/de/de_ru_relations/
5. Мальська М. П. Країнознавство : теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – К. : Центр учб. літ-ри, 2012. – 528 с.
6. Найбагатші країни за запасами золота // TipS. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tips-ua.com/193936-najbagatshi-kra-ni-za-zapasami-zolota.html>
7. Петренко К. А. Вплив міжнародних процесів на формування зовнішньої політики об'єднаної Німеччини / К. А. Петренко // Істор. і політол. дослідження. – 2013. – С. 312–319.
8. Юхименко П. І. Економічна історія : навч. посіб. / П. І. Юхименко. – К. : Вікар, 2004. – 341 с.

УДК 327(71+292.5)(265)

М. В. Гловацька – студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Азійсько-тихоокеанський вектор геостратегії Канади

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Г. В. Копачинська – кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки*

Розглядаються особливості азійсько-тихоокеанського геополітичного вектору Канади як одного із пріоритетних напрямків геостратегії держави. Охарактеризовано напрями діяльності Канади в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Визначено основні геополітичні актори у Азійсько-Тихоокеанському регіоні, які становлять особливий інтерес для Канади.

Ключові слова: Канада, геополітика, геополітичні інтереси, Азійсько-Тихоокеанський регіон, геополітичний вектор.

Hlovatska M. V. The Asia-Pacific Vector Geostrategy of Canada. The features of the Asia-Pacific geopolitical vector of Canada as one of the priority directions of state geopolitics were analyzed. Canadian activities in the Asia-Pacific region were characterized. The basic geopolitical actors in the Asia-Pacific region, which form particular interest to Canada were investigated.

Key words: Canada, geopolitics, geopolitical interests, the Asia-Pacific region, the geopolitical vector.